

Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad

- Dansk Numismatisk Forening • Føroya Myntsavnarafelag • Myntsafnarafélag Íslands •
- Norsk Numismatisk Forening • Numismatiska Föreningen i Åbo • Skånes Numismatiska Förening •
- Nationalmuseets Myntkabinett • Den kgl. Mønt- og Medaillesamling • Kungl. Myntkabinettet •
- Lunds Universitets Historiska Museum • Myntkabinettet, Universitetet i Oslo •
- Suomen Numismaattinen Yhdistys • Svenska Numismatiska Föreningen •
- Uppsala universitets myntkabinett • Numismatiska Forskningsgruppen •
- Myntsafn Seðlabanka og Þjóðminjasafns •

*Hiberno-skandinaviska imitationer
av Knut den Stores Quatrefoil*

*Tillæg til artiklen
"Nogle mindre kendte møntvarianter
fra Estland i svensketiden"*

Nr. 2 • Marts 2020

MØNTER OG PENGESEDLER KØBES OG SÆLGES

HAFNIA COINS | FINN RASMUSSEN

GL. KONGEVEJ 172, A | DK 1850 | FREDERIKSBURG C
+45 - 3321 7127 | WWW.HAFNIACOINS.DK | HAFNIACOINS@GMAIL.COM

ÅBEN TIRSDAG – FREDAG KL. 11.00 – 17.30

LUKKET MANDAG OG LØRDAG

Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad

Nordisk Numismatisk Union Medlemsblad er udgivet siden 1936 af Nordisk Numismatisk Union. Udkommer i 2020 med fire numre: januar, marts, september og oktober.

Ikke medlemmer kan tegne abonnement ved henvendelse til Dansk Numismatisk Forening: John Lind – johnlind59@gmail.com

Redaktion:

Fungerende hovedredaktør:

Jens Christian Moesgaard
jens.christian.moesgaard@ark.su.se

Ansvarlig over for presseloven:

Formand for Dansk Numismatisk Forening,
Preben Nielsen.

Lokalredaktioner:

Møntkabinetterne i de enkelte lande
Norge:

Håkon Roland,
hakon.roland@kham.uio.no

Island:

Sigurdur H. Palmason, shp@cb.is

Sverige:

Cecilia von Heijne
Cecilia.vonHeijne@shm.se

Finland:

Frida Ehrnsten,
frida.ehrnsten@kansallismuseo.fi

Danmark:

Line Bjerg, line.bjerg@natmus.dk

Annonceredaktion:

Preben Nielsen
Galionsvej 12, 2 th., DK-1437 København K
Tlf. (dag) + 45 20 20 78 16
formand@numismatik.dk

Eftertryk af artikler med videre kun med forfatterens tilladelse og kun med angivelse af kilden.

Afleveret fra trykkeriet i uge 10
Dystan & Rosenberg ApS.

ISSN 0025-8539

INDHOLD

Artikler

Bo Gunnarsson

*Hiberno-skandinaviske imitationer av
Knut den Stores Quatrefoil* 37

Aldo Kask

Tillæg til artiklen

*“Nogle mindre kendte møntvarianter
fra Estland i svensketiden”* 51

Konferencer

Nanouschka Myrberg Burström omtaler
Nordiskt numismatiskt
forskersymposium IX i Helsingfors . . . 52

Personalia

Frida Ehrnsten har disputerat! 55

Fritze Lindahl 1922-2019 56

*Jens Christian Moesgaard ansat ved
Numismatiska Forskningsgruppen . . .* 57

Numismatisk litteratur

Cecilia von Heijne anmelder

*Frida Ehrnsten & Liisa Kunnas-Pusa
Suomen Rahahistoria Maakuntainventointi 1
Uudenmaan Rahalöydöt – Finlands Mynthis-
toria Landskapsinventeringen 1 Myntfynd
från Nyland.* 58

Jens Christian Moesgaard anmelder

*Stephen Doswald
Inventar der Fundmünzen
der Schweiz 13 Kanton Zug III* 59

Foreningsliv – i Norden

*Nordisk Numismatisk Unions møde
i Island 29-31 mai 2020* 62

MØNTAUKTIONER

Dit jyske alternativ når du skal købe og sælge
Vi afholder 2 årlige møntauktioner, forår og efterår
Kontakt os for salg af enkeltmønter, samlinger og gl. sedler

Vore traditionelle auktioner indeholder altid mange
spændende ting, moderne møbler, smykker, kunst m.m.

Se vor hjemmeside www.ho-auk.dk for næste auktionsdato

HOLSTEBRO AUKTIONER

Stationsvej 76, 7500 Holstebro, Tlf. 97 40 11 11

www.ho-auk.dk

Hiberno-skandinaviska imitationer av Knut den Stores Quatrefoil¹

Av Bo Gunnarsson

Ungefär samtidigt som man började imitera Anglosaxiska mynt i Skandinavien började man även i Dublin prägla mynt med de engelska som förlaga. På tronen satt den unge norskättade kung Sihtric, eller med sitt nordiska namn Sigtrygg, senare med tillägget Silkesskägg. De första mynten var imitationer av Æthelred II's Crux-typ (ca 991–997) men relativt snart ersattes de av typen Long Cross (ca 997–1003) som blev populär och långvarig. I England, under Æthelred och Knut den store, ersattes mynttyperna regelbundet med intervall på ca sex år. Försök att imitera och introducera de nya mynttyperna gjordes även i Dublin men Long Cross förblev dominerande.

Imitationer av Knut den stores Quatrefoil-typ tillhör de ovanligaste inom den irländska vikingatida präglingen. Mark Blackburn har beskrivit dessa i en artikel: "Hiberno-Norse and Irish Sea imitations of Cnut's Quatrefoil issue" (Blackburn, 1996)² samt i ett supplement till föregående: "Supplement to the articles 2011: XV. Hiberno-Norse and Irish Sea imitations of Cnut's Quatrefoil issue" (Blackburn, 2011b). Blackburn skriver i översättning: "Quatrefoil är den sällsyntaste av de fem Hiberno-Norse typerna i fas 1. Vi känner endast till 30 exemplar, varav sex i publika samlingar på de brittiska öarna, 23 på museer på kontinenten och ett nyligen i den privata handeln". I sitt supplement lägger han till ytterligare fem mynt, tre i museer och två från auktionsförsäljningar. Totalt handlar det om 18 åtsidesstampar och lika många fransidesstampar. Av åtsidesstamparna har tio en inskrift där man kan läsa eller antyda Cnut Rex Anglorum, en med Æthelred rex Anglorum och för resterande sju kan man läsa/tyda Sihtric Rex Dublin.

Begreppet Hiberno-Norse introducerades av Michael Dolley i samband med publiceringen av *The Hiberno-Norse coins in the British Museums* (Dolley, 1966). Senare har begreppet breddats och numera benämns mynten Hiberno-Scandinavian.³

Upptakten till denna artikel var en försäljning av ett mynt på Warszawskie Centrum Numizmatyczne, WCN, auktion 71, november 2018, objekt nr. 60 (figur 1). Myntet är noterat av B. Malmer i *The Anglo-Scan-*

Figur 1. Myntet som såldes på WCN auktion 71, november 2018, nu i författarens samling. Vikt 1,12g.

1 Artikeln är den första av tre planerade som berör Quatrefoil-imitationer med koppling till Irland och Irländska sjön och dess skandinaviska anknytning.

2 Artikeln publicerades först i *British Numismatic Journal* 66 (1966) och på nytt i Blackburns samlingsvolym *Viking Coinage and Currency in the British Isles* (Blackburn, 2011a).

3 I artikeln används Hiberno-Norse där det hänvisar till refererad litteratur, i övrigt används begreppet Hiberno-skandinaviska.

dinavian Coinage c. 995–1020, som en skandinavisk imitation med stampbeteckningen 753.1946⁴ (Malmer, 1997). De två exemplar som Malmer katalogiserat, båda i KMK samling men utan proveniens, väger 1,10 g respektive 1,02 g. Exemplet som såldes på WCN väger 1,12 g.

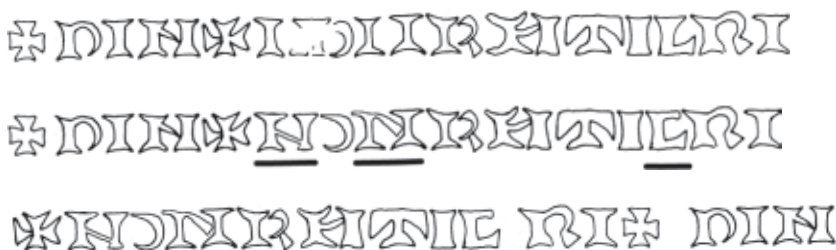
Det som fångade författarens intresse var myntets porträttbild med den typiska karaktäristiken som man ofta kan se hos de irländska mynten. Myntet visade sig inte finns upptaget bland Blackburns *Hiberno-Norse imitations*. Stampar till Knut den stores Quatrefoil-typ tillverkades på flera orter i England och fick på så sätt en varierande stil. De olika regionala stilarna har utförlig beskrivits av M. Blackburn och S. Lyon i artikeln "Regional die-production in Cnut's Quatrefoil issue" (Blackburn & Lyon, 1986). Förutom de engelska mynten nämns i artikeln även tre separata grupper, *Hiberno-Norse coins*, *Insular imitations of Chester coins* (senare benämnd *Irish Sea Imitations*) samt *Scandinavian Imitations*. Blackburn & Lyon skriver att stilen för gruppen av Hiberno-Norse; "... are distinguished from English coins by their characteristic style". Den kan enkelt beskrivas med att övre mantelvecket avslutas bakom nacken i en uppåtriktad båge eller krok, munnen har gjorts med hjälp av trekantspunsar, näsan är kraftigt markerad, under ögat en båge, hakan och munnen utskjutande och huvudet illustrerat lätt bakåtlutande. Porträttstilen, men utan mantelveckets uppåtriktade båge, känns även igen från de irländska Long Cross-imitationerna (figur 2), och accentueras i de typer som avlöser Quatrefoil (Dolley Phase II och III, Woods Group F och G).⁵

Det nya exemplaret hade vid en jämförelse med bilden av åtsidesstampen hos Malmer (1997) en tydligare inskrift. Åtsidans legend har två kors och Malmer utgick från att initialkorsen var placerat upp-till, ovanför porträttet och texten började således +DI ... Malmers teckning av inskriften är inte helt komplett, ett parti efter det andra korset är svåräst på de två mynten hos KMK (figur 3a). Tack vare det nya myntet och fotografier hos Numismatiska Forskningsgruppen vid Stockholms Universitet på de två KMK-exemplaren, kunde texten kompletteras och korrigeras enligt figur 3b.

Med den fullständiga omskriften i sin hand hade nog även Malmer valt det andra korset som initialkors för texten. Den nya tolkningen, här uppdelad, visar en delvis läsbar text där man tydligt kan antyda ett försök att skriva *Sithric rex Dublin* (figur 3c). Att bokstaven X i rex på de irländska mynten skrivs som + är mer regel än undantag. Det är heller inte ovanligt att de delvis förvirrade Sithric-mynten inleds med bokstaven N. På de fullt läsbara mynten inleds kunganamnet med ett kantigt utformat S eller Z. Bokstaven har vid något tillfälle vridits 90° och på så sätt bildat N (rätt eller felvänt) som därefter fortsatt att kopieras (figur 4). Skrivningen av inledande ND har tolkats

Figur 2. Ett mynt av typen Long Cross (Dolley Phase III, Woods Group G) med den för de senare Hiberno-skandinaviska mynten karaktäristiska porträttstilen. Ex Tradera nov. 2002, säljare T. Johansson, nu i författarens samling. Vikt 1,05g.

Figur 3. (a) Åtsidans text enligt Malmer (1997).

(b) Den korrigerade åtsidestexten (understruken).

(c) Åtsidestexten uppdelad och med start från korrekt initialkors.

som en ligatur men eftersom bokstäverna har kraftigt accentuerade seriffer kan andra bokstaven även vara ett I som vid punsningen av efterföljande bokstav delvis blivit överskriven.

Även frånsidan är läsbar med Dublin som myntort (figur 5). Myntmästarnamnet HIRIL eller HIRILI, eller något som påminner om detta, är inte känt från vare sig irländska eller engelska mynt. Förkortningen av Dublin kan läsas som DIN eller DIFI. Normalt på de irländska mynten finns en stor mängd olika skrivningar av myntorten, från DYFLIM eller DYFLIN som är de tydligaste till enbart D eller till förvanskade där man endast t.ex. läser INY.

Med den karaktäristiska porträttstilen och de nu omtolkade och till stor del läsbara inskrifterna hävdar författaren att myntet skall omattribueras till att vara en Hiberno-skandinavisk imitation.

Samtidigt som Blackburn arbetade med "Hiberno-Norse and Irish Sea imitations of Cnut's Quatrefoil issue" publicerad i *British Numismatic Journal* 1996, höll Malmer på med *The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020* utgiven 1997. Malmer har i sitt corpus en referens till "Blackburn MS.:-, Hiberno-Norse and Irish Sea imitations of Cnut's Quatrefoil type. BNJ, forthcoming." Däremot saknas den motsatta referensen hos Blackburn. Flera av de mynt som Blackburn tagit upp som Hiberno-Norse eller Irish Sea Imitations har även Malmer med i sin katalog men där som skandinaviska.⁶ Givetvis ställer man sig frågan hur nära samarbetet mellan dessa två enastående forskare var.

Ett ytterligare exempel är när Blackburn i sin sammanställning även tar upp tre mynt som han kategoriserar som skandinaviska präglings. Åtsidesstamparna till mynten, som benämns SI1-3, har fullt läsbara inskrifter. För SI3 anger Blackburn att åtsidesstampen är engelsk medan frånsidan med inskriften +FIEREHN MO DYFL "troligtvis" är irländsk. Han skriver vidare att den ingår i en stor skandinavisk stampkedja publicerad av Dolley (1974). Att han saknade upplysningar om att denna "skandinaviska stampkedja" var den mest omfattande stampkedjan i Malmers manuskript, där döpt till kedja 105 och kopplad till myntorten Lund, understryker än en gång att de inte förmedlade information sinnsemellan. Med detta konstaterande blev det givetvis intressant att detaljstudera de båda forskarnas publicerade material för att kunna utröna om det fanns fler mynt av typen Quatrefoil som kunde tänkas vara felattribuerade. Analysen inriktade sig på att identifiera mynt med den karaktäristiska porträttstilen och utifrån denna försöka identifiera ytterligare element som skulle kunna bekräfta irländskt ursprung. En del i analysen var även att titta på stampkopplingar och att grafiskt återge de kedjor/länkar som fanns i Blackburns material.

Figur 4. Long Cross-myntet visar ett tydligt exempel på en i det närmaste komplett inskrift, +NITIC RE+ DIFI, men där inledande S/Z ersatts med ett N (i det är fallet felvänt) och + istället för X i rex.

Här kan man även se att Dublin förkortats DIFI där bokstaven F utformats på ett sätt som är mycket likt det som förekommer på frånsidan på myntet i figur 1. Ex. Från författarens samling, ex. WCN auktion 48, lot 56 (nov. 2014). Vikt: 0.97g.

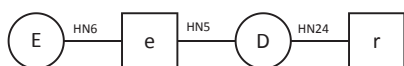

Figur 5. Frånsidans text enligt Malmer (1997).

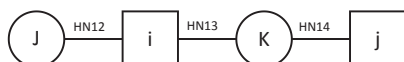
4 En fullständig stampbeteckning inleds med ett prefix som anger vilken volym av *Comm NS* som avses, i det här fallet 9, och därefter stampens numrering. Eftersom de aktuella mynten enbart är beskrivna i *Comm NS* 9 föreligger ingen risk för förväxling och därför har prefixet utelämnats.

5 Faser och grupperingar enligt Dolley (1966) respektive Woods (2013).

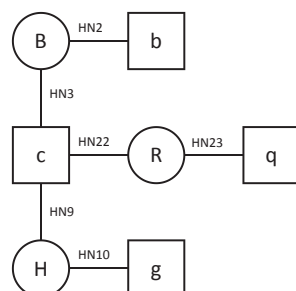
6 Författaren har i en artikel i *SNV* (Gunnarsson, 2011) presenterat ett tillägg till Blackburn (1996) samt en korsreferens mellan Malmer (1997) och Blackburn beträffande Irish Sea Imitations.

Kedja HS-Q1

Kedja HS-Q2

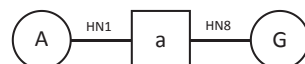
Kedja HS-Q3

Länk HS-QA

Länk HS-QB

Länk HS-QC

Blackburn versus Malmer, en analys av Quatrefoil-imitationer

Blackburns corpus omfattar som nämnts totalt 36 olika stampar. Flera är stampkopplade och bildar tillsammans totalt tre stampkedjor och tre 3-länkar.⁷ Gruppen kommer i artikeln fortsättningsvis att kallas **grupp MB**. Blackburn har uteslutande läsbara eller tydbara åtsidor medan frånsidorna även omfattar oläsbara, förvirrade inskrifter⁸ (Blackburn 1996, 2011a, b).

Om läsbara åtsidesinskrifter varit ett kriterium för att klassas som Hiberno-Scandinavian, trots en karaktäristisk irländsk stil, vet vi inte. Möjligtvis har Blackburn inte känt till de mynt som Malmer tagit upp och som författaren här vill uppmärksamma. Eftersom det finns förvirrade frånsidor som är kopplade till de läsbara åtsidorna fanns det således inget krav på läsbarhet när det gällde frånsidorna. Samtidigt verkar det dock ologiskt att det inte också skulle kunna finnas förvirrade åtsidesstampar i den irländska Quatrefoil-myntningen. Det är viktigt att påpeka att flera av de karaktäristiska åtsidesstamparna anger regenttiteln *Cnut rex Anglorum* och i ett fall även *Æthelred*. Det som är påfallande är att de kopplade stamparna inte förekommer med Knuts och Sihtrics namn blandade i en och samma kedja eller länk. Då Blackburn inte har presenterat kedjorna/länkarna grafiskt och inte heller namngivit dem ges en grafisk presentation i figur 6.

Fortsätter man att studera materialet hos Malmer utifrån kriteriet med den karaktäristiska porträttstilen finner man att det, förutom stamp 753 som beskrivits ovan, finns ytterligare sex åtsidor som indikerar irländskt ursprung. Av dessa är tre läsbara. Bilder på mynten och dess tecknade inskrifter återfinns i figurerna 7-10. Bildmaterialet är reproducerat från Malmer (1997) eftersom mynten inte är tillgängliga för fotografering under pågående flytt av KMK. Förutom det inledande 753.1946, har följande mynt identifierats med den karaktäristiska porträttstilen. Gruppen av mynt från Malmer (1997) som av förfat-

Figur 6. Stampkedjor och länkar inom **grupp MB**. Beteckningarna är tagna från Blackburns sammanställning där HN [x] är beteckningen för ett mynt slaget med två stampar där åtsidesstampen anges med en stor bokstav och frånsidesstampen med liten. Åtsidesstamparna är grafiskt återgivna med cirklar och frånsidesstamparna med kvadrater.

Figur 7. Malmer 719.1929.

*ENVTREKINGEOMV 719
 +ZTE GEN: MON OND 1929

Figur 8. Malmer 734.1944.

+GHV*REOMVELOMII 734
 +EDI ERH IOXI ITB 1944

taren här omdefinieras till att vara Hiberno-skandinaviska imitationer kallas fortsättningsvis *grupp G/M*:

719.1929, figur 7.

Enkelkoppling (singel). Stamparna som är fullt läsbara är entydigt irländska i myntmästaren Stegens namn. Myntmästarnamnet återfinns hos Blackburn (1996, 2011a) på tre stampar:

-HN18: +ZIHTRC RE+ DYFLMO/+ZTE GEN: MON OND

-HN21: +ZIHTRC RE+ DIFLNM/samma som ovan HN18

Dessa två mynt är slagna med samma fransidesstamp och bildar en 3-länk (HS-QA). Även om stavningen på 1929 och HN18/HN21 är lika så visar en jämförelse med all tydlighet att det är två olika stampar.

-HN19: +SIETRIC REX IRVM/+ST EG NO NDY

-HN20: samma som ovan HN19/+ST EGN ON DVF

Även här bildas en 3-länk (HS-QB). Åtsidesstampen som har använts för båda mynten, har ett porträtt som avviker från det karaktäristiska irländska utseendet och är enligt Blackburn tillverkad i Chester. Myntmästarnamnet finns även på Long Cross-imitationer i Sihtrics namn.⁹ Det som är notabelt är att mynten med Stegen som myntmästare i Blackburns sammanställning har samtliga Sihtric som regent medan 719.1929 har Knut.

7 Beträffande definitionen av kedjor, länkar och enkelkopplingar, se Malmer (2010), s. 43.

8 Definitionen delvis läsbara alternativt tydbara inskrifter utgår från att texten kan ses ha en tydlig syftning men med bristfällig eller felaktig stavning, exempelvis: Cnut rex Anglorum skrivet NIVT RE+ ANGLORV eller Sihtric rex Dublin skrivet INTHRC PI+ DIFILNO.

9 Hildebrand (1881), Sihtric 74, Künker auktion 228 (Mars 2013), nr 2847, 2853, 2854, 2857, 2859.

Figur 9.
Malmer 741.1913 och
745.1913.

†EONNENT†ET-†JW	741
†NYHEHREKINHEHRT	745
†HE RIEL OIL DFN	1913

†ILERNELVIR†ENCILIE°	751
†NE IFIN IELH OIIN	1952
†ENVTREKILOR	768
†IR ELR MEL NMO	1949

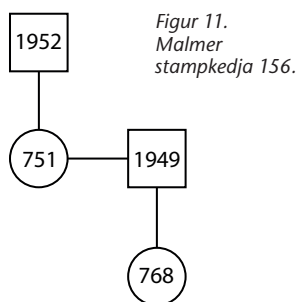
Figur 10.
Malmer 751.1949,
751.1952 och 768.1949.

734.1944, figur 8.

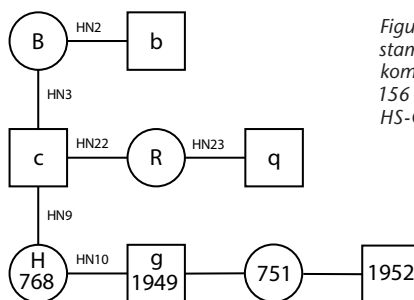
Singel. På åtsidan kan man tydligt läsa *Cnut rex Anglorum*, om än något förvanskad, medan frånsidan är helt förvirrad. Porträttet är karaktäristiskt även om man inte kan se det övre mantelveckets uppåtriktade båge på grund av svag präglning. Att med säkerhet klassa stamparna som Hiberno-skandinaviska med endast det karaktäristiska porträttet som indicium är vanskligt. Stampparet kan möjligen vara skandinaviskt, influerat av irländsk förebild eller också klassas in som en Irish Sea Imitation.¹⁰ Viktmässigt passar den in i den senare kategorin men har inte entydig överensstämmelse med den porträttstil som dessa har.

741.1913, 745.1913, figur 9.

En 3-länk med två åtsidor och en gemensam frånsida. De två åtsidorna har förvirrade inskrifter. Stamp 745 inleds med bokstavsföljden NVNEN... som även ingår i inskriften för stamp 741. På frånsidesstampen, 1913, som Malmer sorterat in under *Intelligible legends* i sitt corpus, kan myntmästarnamnet NERIEL (med felvänt N) läsas och även förkortningen av myntorten DFN som klart syftar på Dyflin-Dublin. Det är intressant att jämföra myntmästarnamnet på detta mynt med det som artikeln inleds med och där man läser HIRIL alternativt HIRILI (figur 1). Det är knappast orimligt att tvärstapeln kan ha punsats med varierande

Figur 11.
Malmer
stampkedja 156.

Figur 12. Den nya
stampkedjan 18.156 som
kombinerar Malmer kedja
156 och Blackburn kedja
HS-Q3.

precision som då kan ha bildat så väl H som rättvänt och felvänt N. I sin tur är det då heller inte orimligt att föra fram att det handlar om samma myntmästarnamn som döljs sig bakom de två inskrifterna. Emellertid måste än en gång påpekas att något namn som liknar detta inte tidigare är känt, vare sig bland de irländska eller anglosaxiska mästarna. 3-länken benämns HS-QD.

751.1949, 751.1952, 768.1949, figur 10.

Tre mynt, slagna med fyra olika stampar som bildar en stampkedja. Hos Malmer (1997) har kedjan beteckningen 156 och illustreras enligt figur 11. Åtsidan 768 är läsbar, +CNVT RE+ ANGLOR, medan de tre andra stamparna är förvirrade. Myntet 768.1949 visar sig vara samma som Blackburn har registrerat som HN10. Därmed kopplas Blackburns (av författaren definierad som HS-Q3) och Malmers kedjor ihop till en gemensam med totalt nio stampar. Genom kopplingen inkluderas entydigt en förvirrad åtsida in i det Hiberno-skandinaviska materialet. Detta i sin tur bevisar att förvirrade åtsidesstampar förekommer inom den irländska Quatrefoil-myntningen och ger då också stöd till antagandet att *grupp G/M* är irländska. Det som också är slående är likheten i utformningen av porträtten på stamp 751 och stamp 753 som artikeln inleds med. Den nya stampkedjan med den preliminära beteckningen 18.156¹¹ får utseendet enligt figur 12.

Blackburn tar i sin sammanställning även upp tre mynt, SI1-3, som han kategoriserar som skandinaviska präglingar. Åtsidesstamparna har fullt läsbara inskrifter. Åtsidan till S1 och S2, som är slagna med samma stamp, av Blackburn klassad som irländsk, har hos Malmer stampnummer 733 och ingår i kedja 105 som tillskrivs Lund. För S3 anger Blackburn att åtsidesstampen är engelsk medan frånsidan med inskriften +FIE REH NMO DYFL "troligtvis" är irländsk. Stamparna till S3 är samma som Malmer 708.1909, även här kedja 105.¹² En ytterligare fördjupning av denna del i komplexet planeras i en kommande artikel.

Viktanalys av Quatrefoil-imitationer

För att ytterligare avgöra om *grupp G/M* faller in i mönstret för de som Blackburn har katalogiserat, har en viktanalys genomförts. Analysen be-

10 Gruppen som benämns Irish Sea Imitations har beskrivits av Boon (1986) och Blackburn (1996, 2011 a, b). Genom det stora fyndet från Glenfaba har gruppen attribuerats till Isle of Man (Bornholdt-Collins, 2003, Gunnarsson, 2011).

11 Kedjan har fått beteckningen 18.156 då den kommer att ingå i den av författaren planerade volym 18 i *Comm NS*-serien. Volymen med arbetsnamnet "Connections" kommer bl.a. att behandla kopplingarna mellan den vikingatida anglosaxiska och irländska myntningen och den skandinaviska.

12 Stamparna 708 och 711 har visat sig vara identiska vilket gör att kedja 105 och 134 är sammankopplade (Gunnarsson, 2009).

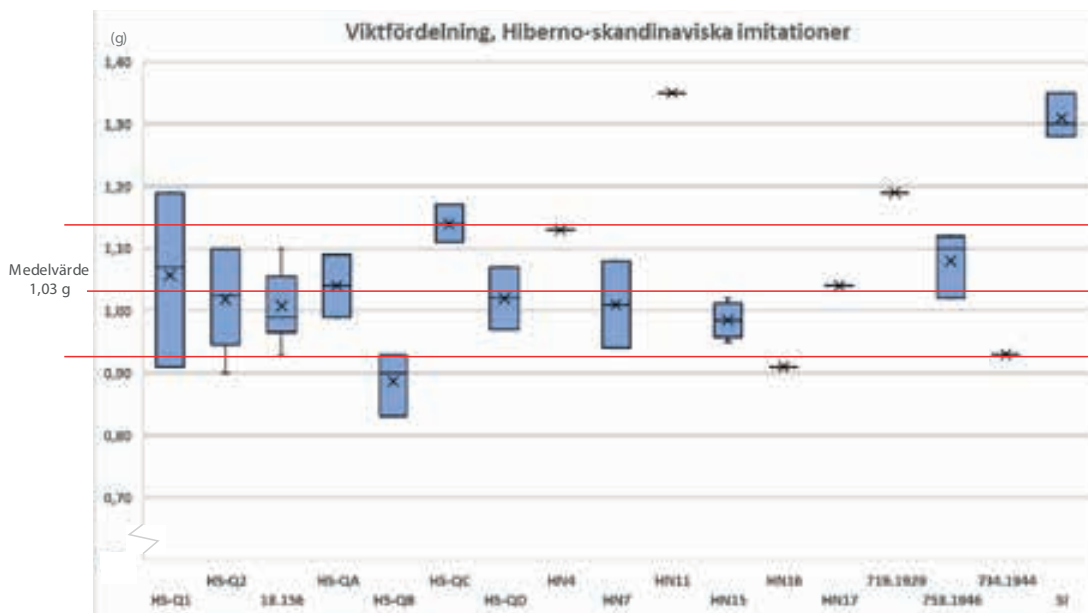

Diagram 1.
Viktfördelning.
Hiberno-skandinaviska imitationer.

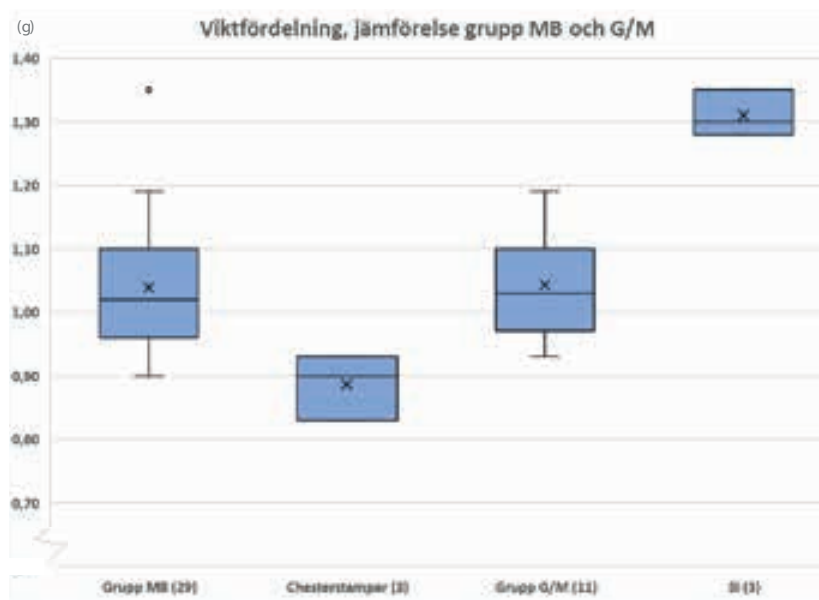

Diagram 2.
Viktfördelning.
Jämförelse grupp MB och G/M: Siffrorna inom parantes anger
antalet exemplar som ingår i analysmaterialet för respektive grupp.

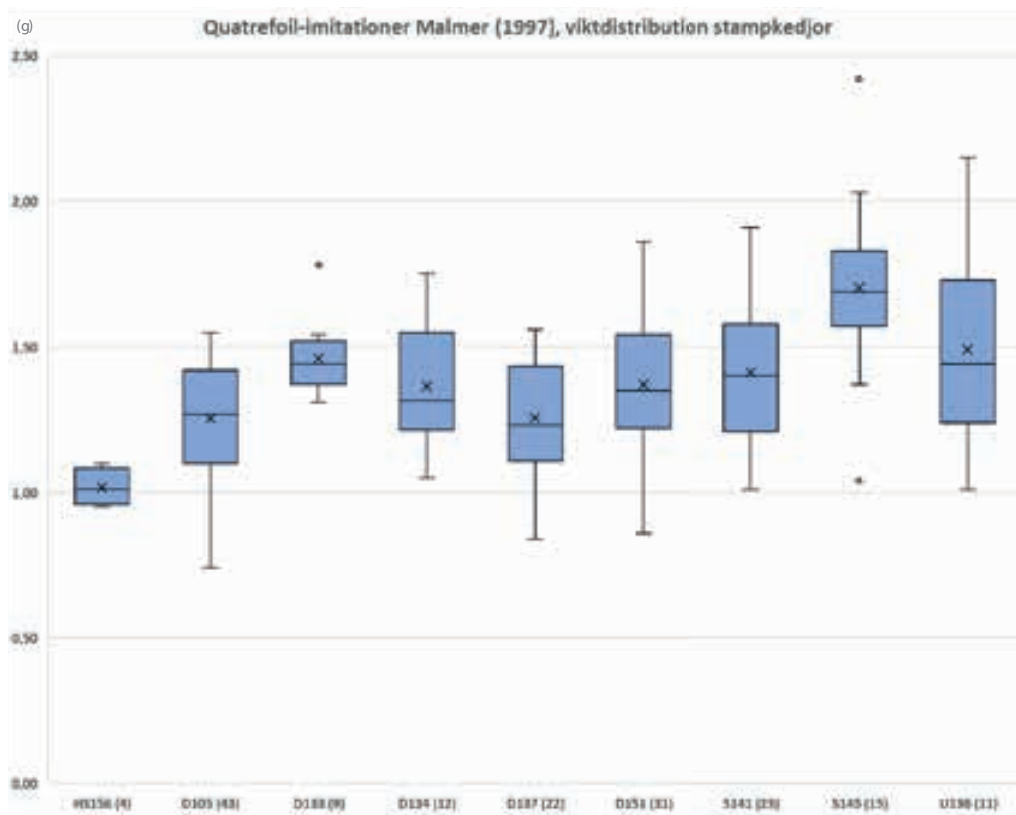

Diagram 3.
Quatrefoil-imitationer Malmer
(1997). Viktdistribution
stampkedjor.

står av fyra delar och omfattar hela mynt där vikt finns angiven. De fyra delarna omfattar en individuell analys av de mynt som bedöms som Hiberno-skandinaviska, en jämförelse av *grupp MB* och *grupp G/M*, en viktjämförelse av Quatrefoil ingående i stampkedjor och slutligen en korologisk analys.

Låddiagrammet i diagram 1 visar vikt-fördelningen inom respektive kedja (Q1, Q2, 18.156), länk (QA-QD) och singles (HNx – 7xx.19xx) tillsammans med de skandinaviska imitationerna (SI) som Blackburn har tagit upp i sin sammanställning. Diagrammet åskådliggör medianvärdet, undre och övre kvartilen samt minimum och maximum. Kvartilavståndet illustreras av lådans längd. Diagrammet har dessutom kompletterats med den totala populationens, exklusive gruppen SI, medelvärde, 1,03 g, samt ett toleransintervall på +/- 10 %. Medelvärdet är detsamma som Blackburn anger för den delmängd som hans sammanställning omfattar. Det statistiska underlaget är givetvis för knapphändigt för att göra en utförlig analys men diagrammet ger ändå en översiktlig bild över materialet. Det man ser är att de mynt som identifierats som Hiberno-skandinaviska ligger viktmässigt väl samlade frånsett HN11 som ligger ca 30% över medelvärdet.

Länk QB, med mynten som enligt Blackburn är präglade med stampar från Chester, utmärker sig genom en lägre vikt. De stampar som är inkopplade i kedja 105 och angivna som skandinaviska imitationer (SI) ligger väl samlade med en viktgruppering som ligger klart över de irländska.

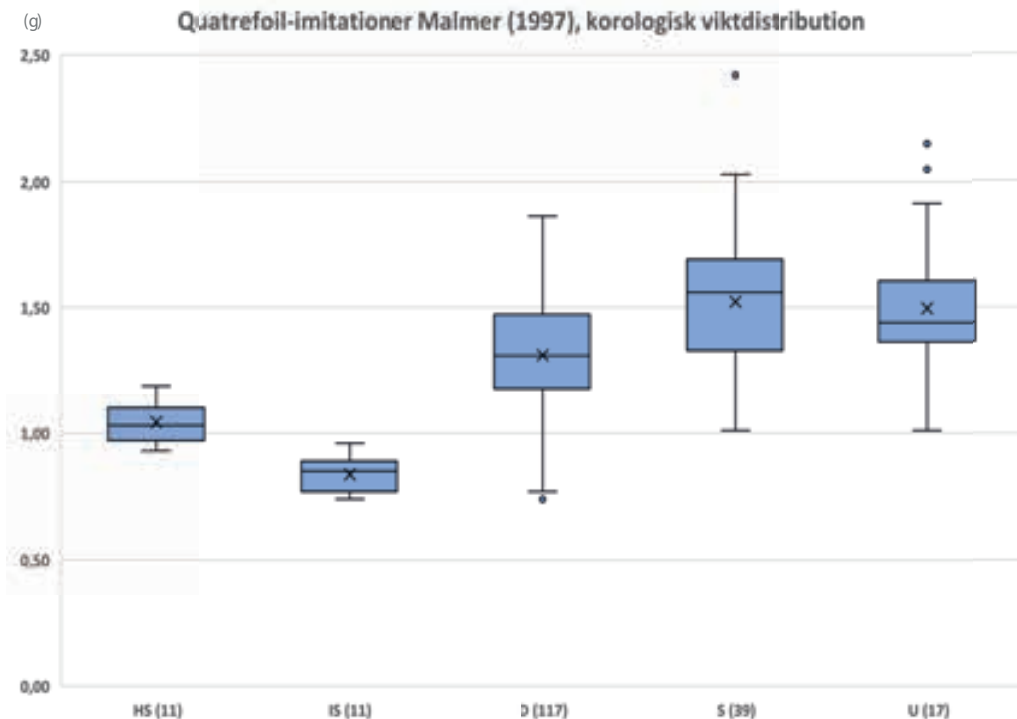

Diagram 4.
Quatrefoil-imitationer
Malmer (1997).
Korologisk viktddistribution.

Woods (2013) presenterar i sin avhandling en tabell över viktutvecklingen för de olika faserna inom den irländska myntningen. För Quatrefoil (Woods Group E, Dolley Phase I) anger han en approximativ vikt på 1,00 g. För de föregående typerna (Woods Group B-D, Dolley Phase I) anges viktintervallet 1,15–1,40 g och för den efterföljande (Woods Group F, Dolley Phase II) 0,60–1,30 g. De därefter följande typerna får successivt ännu lägre vikt.

Gruppen med stammar från Chester med sin lägre vikt och unika åtsidesinskrift, +SIETRIC REX IRVM, där Sihtric anges som kung av/bland irländarna, kan möjligtvis vara präglade utanför Dublin eller i ett senare skede och mot en lägre viktstandard. Detta är dock en spekulatation som inte utvecklas vidare här.

I diagram 2 jämförs viktddistributionen *grupp MB* och *grupp G/M*. I jämförelsen, där mynten med chesterstamparna brutits ut ur *grupp MB* och redovisas separat, ser man en påfallande överensstämmelse mellan de två grupperna. Som jämförelse har även SI- gruppen tagits med. Det man kan konstatera är att gruppen av mynt som författaren vill omlokalisera till att vara irländska präglingsstämmer viktmsigt mycket väl in med Blackburns grupp.

Nästa del i analysen, presenterat i diagram 3, visar en viktjämförelse av 170 mynt av typen Quatrefoil som ingår i det imitativa materialet hos Malmer (1997) och som finns inkopplat i stampkedjor. Stampkedjornas nummer i diagrammet föregås av en bokstav med följande betydelse: D- dansk kedja, S- sigtunakedja, U-osäker myntort samt Malmer kedja 156, som författaren nu kopplar till Dublin. Kedja 156 visar en påtagligt lägre vikt jämfört med de säkra danska och svenska kedjorna och även jämfört med den till myntort odefinierade kedja 136.

Tabell 1. Hiberno-skandinaviska Quatrefoil-imitationer

Mynt	Åtsidesstamp	Frånsidesstamp	Malmer nr:	Kedja/Länk/ Single	Antal kända ex.
HN1	A +ÆDELREC RE+ ANI	a +EL DOI YIVI REI (= HN8)		L HS-QC	1
HN2	B +CNVT REX ANGLORVI (= HN3)	b +LE OFZ IGL VND		K 18.156	1
HN3	B = HN2	c +HE HEN NIO HEH (= HN9, HN22)		K 18.156	1
HN4	C +ZIHTRC RE+ DYFLIM	d +ZPI II ÆE IMO DYFL		S	1
HN5	D +IMTRC N+ DIFILNO (= HN24)	e +NE RIN ONL PVE D2 (= HN6)		K HS-Q1	1
HN6	E +IHTRC DI+ DIFILNIO	e = HN5		K HS-Q1	1
HN7	F +CNVT RE+ ANGLORV	f +LE PER DNL NND		S	2
HN8	G +CNVT RE+ ANGLOR	a = HN1		K HS-QC	1
HN9	H +CNVT RE+ ANGLORV (=HN10)	c = HN3 och HN22		K 18.156	1
HN10	H = HN9	g +IR ELD NEL NMO (=HN27)	768.1949	K 18.156	2
HN11	I +CNVT RE+ ANGLOR	h +CL DON OLYI DIF		S	1
HN12	J +NIVT RE+ ANGLORV:	i +FE REN NMO DIF (= HN13)		K HS-Q2	4
HN13	K +CNVT RE+ ANGLORV (= HN14)	i = HN12		K HS-Q2	1
HN14	K = HN13	j +FE REM NMO DYFI		K HS-Q2	1
HN15	L +NNT REO+ ANGLORE	k +FN REII MIO FIM		S	4
HN16	M +CNVT RE+ ANGLORVN	l +ND REM NMO DYFLI		S	1
HN17	N +ZIHTRC RE+ DYFLIM	m XFE INE IMO DYN		S	1
HN18	O +ZIHTRC RE+ DYFLMO	n +ZTE GEN MON OND		L HS-QA	2
HN19	P +SIETRIC REX IRVM (= HN20)	o +STE EG NO NDY		L HS-QB	2
HN20	P = HN19	p +ST EGN ON DVF		L HS-QB	1
HN21	Q +ZIIITRC RE+ DIFLNM:	n +ZTE GEN: MON OND		L HS-QA	1
HN22	R +NVBT EI+ ANGLOBVH (= HN23)	c = HN3 och HN9		K 18.156	2
HN23	R = HN22	q +IN ITH HIO ÆN		K 18.156	1
HN24	D = HN5	r +AI IOII HIE RFL		K HS-Q1	1

Nyttillkomna exemplar, grupp G/M preliminära beteckningar

HN25	S +CNVT RE+ ANGLORV	s +ZTE GEN: MON OND	719.1929	S	1
HN26	T +NDNRHTIC RI+ DIN	t +HI RIL IN'O DIN	753.1946	S	3
HN27	U +IIERNEIFVIR+ENGLIE (=HN28)	g =HN10	751.1949	K 18.156	1
HN28	U =HN27	u +NE IFIN IEIH OIIN	751.1952	K1 8.156	2
HN29	V +EMVNENTR+EI...V	v +NE RIEL OHL DFN (=HN30)	741.1913	L HS-QD	1
HN30	X +NVNEHRENANENRM	v =HN29	745.1913	L HS-QD	1
HN31	Y +GHVT REX ANELORMII	x FDI ERH IOII ITB	734.1944	S	1

I det sista diagrammet (diagram 4) jämförs **grupp G/M** med Quatrefoil attribuerade till dansk (D) respektive svensk (S) myntning. Som jämförelse finns även de Quatrefoil som ingår i kedjor som har odefinierad (U) myntort. Dessutom redovisas gruppen som av Malmer tagits upp som skandinaviska imitationer men som tillhör Irish Sea Imitations (IS). Gruppen har behandlats av författaren i en separat artikel (Gunnarsson, 2011). När Blackburn gjorde sin sammanställning redovisade han även en mindre omfattande viktanalys. För Hiberno-Norse-gruppen redovisades, som nämnts ovan, en medelvikt på 1,03 g ovan och för gruppen av Irish Sea Imitations, 0,87 g. Överensstämmelsen med det material som omdefinierats hos Malmer är slående och dessutom visar de två grupperna en markant skillnad från det skandinaviska materialet.

Slutsats

Baserat på porträttstil, läsbara/tydbara inskrifter, stampkopplingar samt viktanalyser bedömer författaren att följande mynt, omfattande sex åtsides- och fem frånsidesstampar, definieras om som Hiberno-skandinaviska, präglade i Dublin:

719.1929. Entydigt irländsk, myntmästaren Stegen är känd från andra mynt.

753.1946. Tydlig syftning till mynttorten Dublin på från och åtsida och möjligheter att antyda regentnamn och myntmästare.

768.1949. Samma mynt som HN10 och stamparna H/g.

751.1949. Åtsidan stampkopplad till ovanstående.

751.1952. Frånsidan stampkopplad till ovanstående. Mynten innebär att Malmer kedja 156 integreras med en kedja i Blackburns sammanställning.

741.1913 och 745.1913. Förvirrade åtsidor med gemensam frånsida där möjligt myntmästarnamn tillsammans med mynttorten Dublin kan antydas.

734.1944. När det gäller detta mynt finns en osäkerhet då endast kriteriet om porträttstil uppfylls. Myntet kan vara skandinaviskt men möjligtvis även passa in på Irish Sea Imitation. Med viss tvekan inkluderas myntet i gruppen.

Foto och grafik

Foto figur 1-3: författaren.

Mynten återgivna i ca 1,5 ggr storlek.

Övriga myntbilder samt stamptexterna har reproducerats från Malmers material till Comm NS 9. Hit hänvisas även när det gäller detaljdata som vikt och diameter för de aktuella mynten.

Övrig grafik och diagram: författaren

Förkortningar

Comm NS. *Commentationes de Nummis Saeculorum IX-XI in Suecia repertis. Nova Series*

KMK. Kungliga Myntkabinettet, Stockholm

Litteraturförteckning

Blackburn, M. (1996). Hiberno-Norse and Irish Sea imitations of Cnut's Quatrefoil issue. i *British Numismatic Journal* 66 (1966) (ss. 1-20). London: British Numismatic Society.

Blackburn, M. (2011a). *Viking Coinage and Currency in the British Isles*. London.

Blackburn, M. (2011b). Supplement to the articles 2011: XV. Hiberno-Norse and Irish Sea imitations of Cnut's Quatrefoil issue. i *Viking Coinage and Currency in the British Isles* (ss. 384-390). London.

Blackburn, M., & Lyon, S. (1986). Regional die-production in Cnut's Quatrefoil issue. i M. Blackburn (Red.), *Anglo-Saxon Monetary History. Essays in memory of Michael Dolley*. (ss. 223-272). Leicester.

Boon, G. (1986). *Welsh hoard 1979-1981*. Cardiff.

Bornholdt-Collins, K. (2003). *Viking-Age coinage from the Isle of Man: a study in coin circulation, production and concepts of wealth*. Unpublished PhD dissertation, University of Cambridge.

Dolley, M. (1966). *The Hiberno-Norse coins in the British Museum* (Vol. SCBI 8). London.

Gunnarsson, B. (2009). Den Gäckande Kedja 105- spåret av en vikingatida myntunion? i C. Ekström (Red.), *Samlad Glädje 2009* (ss. 71-89). Uppsala: Numismatiska Klubben i Uppsala.

Gunnarsson, B. (2011). Oansenlig men rar- En ovanlig grupp imitationer av Knut den Stores Quatrefoil. *Svensk Numismatisk Tidskrift*, nr 6, 2011, ss. 125-129.

Hildebrand, B. E. (1881). *Anglosachsiska mynt i Svenska Kongliga Myntkabinettet funna i Sveriges jord*. Stockholm.

Malmer, B. (1997). *The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020*. Stockholm (Comm NS 9).

Malmer, B. (2010). *Den Svenska Mynthistorien. Vikingatiden ca 995-1030*. Stockholm: Kungliga Myntkabinettet. Svenska Numismatiska Föreningen.

Woods, A. R. (2013). *Economy and Authority: A study of the coinage of Hiberno-Scandinavian Dublin and Ireland*. PhD dissertation, Division of Archaeology and Anthropology, University of Cambridge, Peterhouse. Hämtat från <https://www.repository.cam.ac.uk/handle/1810/262248>

MYNTAUKTIONER
I SVERIGE AB

SVERIGES LEDANDE HANDELSPLATS

VÄLKOMMEN ATT
KONTAKTA OSS!

80 ÅR I BRANSCHEN

www.myntauktioner.se

STOCKHOLM | ÄLMHULT

Myntauktioner i Sverige AB
Banérgatan 17 - 115 22 Stockholm
E-mail: info@myntauktioner.se
Telefon: +468-4104 6565

Julia Krasnobaeva

Sveonum Monumenta Vetusta

English version

This book was originally printed in Russian for the exhibition *Sveonum Monumenta Vetusta*. The Numismatic Collection of Elias Brenner (1647–1717) and Pavel Grigorievich Demidov (1738–1821) in the Pushkin State Museum of Fine Arts.

448 richly illustrated pages

SWEDISH NUMISMATIC SOCIETY
Monografier 2018

Prices:
members 250 SEK
others 350 SEK
+ postage

info@numismatik.se

ANSÖKNINGAR TILL Sven Svenssons Stiftelse för Numismatik

ANSLAG LÄMNAS FÖR VETENSKAPLIGA
ARBETEN INOM FRÄMST SVENSK NUMISMATIK:
FORSKNING, RESOR & PUBLIKATIONER

STIFTELSENS UPPGIFT ÄR:

- Köpa in föremål som saknas i KMK:s samlingar
- Ge bidrag till publikationer som kan tjäna svensk numismatisk forskning
- Stödja forskare i svensk numismatik

Stiftelsen sammanträder två gånger per år, en gång under våren, en gång under hösten. Ansökan ska vara stiftelsen tillhanda senast 15 februari, alternativt senast 15 september. Skicka ansökan till:

Sven Svenssons Stiftelse för numismatik
Handelsbanken Stiftelsetjänst
106 70 Stockholm

WWW.SVENSVENSSONSSSTIFTELSE.SE

APPLICATIONS FOR Sven Svensson's Foundation for Numismatics

APPLICATIONS FOR GRANTS ARE PROVIDED FOR SCIENTIFIC
STUDIES, MAINLY WITHIN SWEDISH NUMISMATICS:
RESEARCH, TRAVELS & PUBLICATIONS

THE FOUNDATION'S ASSIGNMENTS ARE:

- Purchases of items missing in the collection of The Royal Coin Cabinet
- Contributions to publications that could benefit Swedish numismatical research
- Support for researchers in the field of Swedish numismatics

The Foundation Board meets twice a year, in March and October.
Applications must be submitted before 15 February or 15 September.
Address: Sven Svensson Stiftelse, c/o Handelsbanken Stiftelsetjänst,
SE-106 70 Stockholm, Sweden

WWW.SVENSVENSSONSSSTIFTELSE.SE

Tillæg til artiklen

“Nogle mindre kendte møntvarianter fra Estland i svensketiden”

Af Aldo Kask

I min artikel om møntvarianter fra Estland fra svensketiden i *NNUM* nr. 4, 2019 (Kask 2019) skrev jeg, at alle de af mig kendte Gustav II Adolf 1-ører fra Reval (Tallinn) bærer indskriften MONETA NOVA på forsiden og CIVITAT REVAL på bagsiden. Imidlertid kan mønterne i sjældne tilfælde have små indskriftsvarianter såsom MNETA, CIVITA. Disse variationer er dog af mindre betydning i forhold til artiklens hovedformål.

Efter udgivelsen af artiklen er der dukket endnu et eksemplar af ferdingen fra Reval 1561 med portræt AAJ type A/GH type D og “XIII” i forsideindskriften (fig. 1), ligesom på eksemplaret gengivet som figur 2 i min artikel. Det nye eksemplar blev solgt på auktion 22 hos Antykwariat Numizmatyczny – Michał Niemczyk som lot nr. 26 (27/10 2019). Det synes at være præget med samme stempelpar som det tidligere nævnte eksemplar. Jeg kender ikke andre eksemplarer af denne variant.

AAJ = Ahlström, B., Almer, Y., Jonsson, K., *Sveriges besittningsmynt*, Stockholm 1980.

GH = Haljak, G., *Livonian Coins XIII-XVIII Century. Part II: Kingdoms*, Tallinn 2011.

Kask, A., “Nogle mindre kendte møntvarianter fra Estland i svensketiden”, *NNUM* nr. 4, 2019, s. 101-110.

Fig. 1. 200%

Nordiskt numismatiskt forskarsymposium IX i Helsingfors

Det nionde nordiska forskarsymposiet hölls på Finlands nationalmuseum i Helsingfors den 15 november 2019. Symposiet arrangerades av Frida Ehrnsten, ansvarig för museets myntsamling och doktorand vid Helsingfors universitet. På programmet stod dels rapporter från de museer och institutioner som deltog, dels ett antal presentationer av forskningsprojekt och andra aktuella ämnen. Det var en bred och kunnig grupp av deltagare vid symposiet, som representerade samtliga nordiska länder (utom Island) och nio olika institutioner vilka har numismatiska samlingar och/eller bedriver olika typer av numismatisk forskning.

Programmet var också både brett och mycket intressant. Först ut var dr Cecilia von Heijne, tillförordnad chef för Kungl. Myntkabinetten (KMK) i Stockholm, som beskrev de förändringar och utmaningar som KMK genomgått de senaste åren. Verksamheten har omorganiserats och fått ny museichef. Efter omorganisation har KMK förblivit en liten men självständig avdelning inom myndigheten Statens historiska museer (SHMM), men samlingarna och den antikvariska personalen ingår nu i de Kulturhistoriska samlingarna vid myndigheten. Personal och samlingar har fått nya lokaler på Historiska museet (samma adress som de flyttade ifrån i mitten av 1990-talet). Efter att ha landat i den nya formen, kan verksamheten nu se framåt med tillförsikt och förbereder som bäst den nya basutställning som ska byggas. Ytterligare en positiv nyhet är att tre nya antikvarier med särskilt inriktning mot KMKs område har kunnat anställas vid SHMM.

Förste antikvarie Ulrika Bornestaf, KMK/SHMM, gav sedan en statusuppdatering kring KMKs samlingar, som nu ingår i Enheten för de kulturhistoriska samlingarna på SHMM. Flera stora inventeringar har behövt göras de senaste åren och samlingarna har packats ned i samband med en flytt till nya lokaler och har nu packats upp på nytt ställe. Bland annat berördes arbetet med nedmontering av utställningar, dokumentation, flytt och uppackning i de nya ändamålsenliga lokaler-

na samt i en ny biblioteks- och studielokal. Vidare beskrevs pågående och kommande samarbeten inom myndigheteten rörande samlingsrelaterade processer, riktlinjer, rutiner, dokumentation, utställningsarbete m.m.

Därefter presenterade sig de tre nya antikvarierna. Adrian Klang Törnberg, fil. master i arkeologi, har tidigare erfarenhet bland annat som forskningsassistent vid Numismatiska forskningsgruppen vid Stockholms universitet. Han kommer att i första hand arbeta med accession av fynd och andra löpande ärenden kopplade till Kulturmiljölagen. Fil. dr Martin Tunefalk kommer från historieämnet och disputerade 2015 på avhandlingen *Äreminnen: Personmedaljer och social status i Sverige cirka 1650-1900*, han kommer följaktligen att bland annat ansvara för medaljområdet och ekonomisk historia men även sedlar, bankhandlingar, aktiebrev och polletter. Just nu arbetar han med en utställning om hyperinflation som öppnar hösten 2020. Fil. dr Florent Audy disputerade 2018 med avhandlingen *Suspended Value. Using coins as pendants in Viking-Age Scandinavia* (se NNUM 3/2018). Hans tjänst riktas bland annat mot vikingatida fynd och samlingar. I sin presentation lyfte han särskilt fram arbetet med nya utställningar: en ny vikingautställning där mynt och skatter ska ingå (öppnar i maj 2020) och den kommande numismatiska basutställningen som beräknas öppna 2022.

Jens Christian Moesgaard, tidigare seniorforskarer vid Nationalmuseum i Köpenhamn, nu forskningsassistent vid Numismatiska forskningsgruppen, Stockholms universitet, rapporterade från NFGs verksamhet. Bland annat har Jens Christian och Viacheslav Kuleshov anställts under hösten för att gå igenom myntfynduppgifter som en förberedelse till kommande publikationer i serien *Corpus Nummorum Saeculorum IX-XI*. Fil. dr Helle Horsnæs, seniorforskarer vid Nationalmuseum i Köpenhamn, berättade om situationen vid Den kongelige Mønt- og Medaillesamling, som har en svår personalsituation men ändå arbetar på med bland annat fotografering och dataläggning av samlingarna. Vid myntsamlingen (som in-

går i enheten Medeltid, renässans och numismatik) arbetar Helle på heltid samt Else Rasmussen på deltid. Även museinspektör Salwa Amzourou (Samlingsenheten) arbetar med myntsamlingsens föremål, och Dr Line Bjerg, museinspektör på *daneŋŋe*-sekretariatet, arbetar heltid med bestämning och värdering av myntfynd i samband med inlösensärenden. Man hoppas också få öppna en ny mynthistorisk utställning framöver.

Doktorand Frida Ehrnsten, ansvarig för myntkabinettet i Finlands Nationalmuseum, berättade om verksamheten där. Förutsättningarna har ändrats de senaste åren, med färre personer och timmar att ägna myntsamlingen, men det pågår ändå arbete med att få fram samlingarna på webbsidan och med en ny basutställning. Trots att det inte ingår någon forskningstid alls i tjänsten har det ändå lyckats att producera en första volym (Nyland) i serien *Finlands mynthistoria – Landskapsinventeringen* (Ehrnsten, F. & Kunnas-Pusa, L. 2017) och en andra del om Karelen är på väg. En stor del av arbetet på Myntkabinettet ägnas åt de senaste årens kraftigt ökade mängd myntfynd och inlösensärenden som är en följd av ökat intresse för metalldetektering. I Finland arbetar man med två system som ska underlätta hanteringen, dels databasen och webb/

Några av de olika presentationerna som hölls vid det IX Nordiska numismatiska forskarsymposiet i Helsingfors.

Figur: Frida Ehrnsten.

mobilapplikationen *Fyndsambo* som utvecklas av Helsingfors universitet och riktar sig mot metall-detektorister, dels fyndregistreringssystemet *Ilppari* som tas fram av Museiverket för alla typer av arkeologiska fynd. Slutligen berättade professor Visa Immonen, Åbo universitet, om numismatisk forskning som på olika sätt är knuten till institutionen, exempelvis Eeva Jonssons pågående avhandlingsarbete (se även *Myntstudier* 2019:1).

Efter paus övergick mötet till forskningspresentationer. Projektet *Närkes vikingatida skatter och mynt* presenterades av docent Nanouschka Myrberg Burström, Stockholms universitet, som driver projektet tillsammans med Florent Audy. Det innehåller tre delar: en som sätter in landskapet Närkes samtliga vikingatida skattfynd i deras historiska och arkeologiska sammanhang (Audy). En (Burström) fokuserar på en skatt från Eketorp som hittades på 1950-talet men från vilken det kommit fram nytt myntmaterial vid metall-detektorundersökningar de senaste åren. En tredje del av

projektet är samarbetet med det publika *Metallsökarprojektet* som drivs av Örebro länsmuseum och inbegriper efterundersökningar med metalldetektor på några kända skattfyndplatser i Närke. Tre artiklar utifrån projektet kommer att publiceras under år 2020.

Museumsinspektör Thomas Guntzelnick Poulsen från Museum Østjylland presenterade sitt pågående avhandlingsprojekt *Danske mønter 1074-1241 og møntvæsenets indførelse i begyndelsen af middelalderen*. Projektet behandlar Danmarks monetarisering under perioden 1074-1241 utifrån myntfynd. Syftet är att beskriva hur processen förlöpte i olika delar av samhället, vilka krafter som drev den, och hur monetariseringen förhöll sig till andra samhällsförhållanden. Analysen bygger på skiftande frekvenser av fyndmynt under perioden och på fyndspridningen. Avhandlingen ska granskas vid avdelningen för Historia och Klassiske studier vid Aarhus Universitet under år 2020.

Dr Jon Anders Risvaag, försteamanuensis vid Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, summerade 20 års forskning runt den i Norden unika medeltida myntverkstaden i Årkebiskopsgården i Nidaros (Trondheim). Under åren 1991–95 utgrävdes tre på varandra följande verkstäder, varav den äldsta användes för ärkebiskop Gaute Ivarssons (1475-1510) myntning. Projektet kring myntverkstaden har involverat forskning både kring myntningens organisation och verkstaden som arkeologisk lämning, och har inkluderat viktiga delar av experimentell arkeologi kring metallurgi och myntningsteknik. Det har också genererat flera publikationer, exempelvis Lohne, O., Risvaag, J.A., Ulseth, P. och Lohne, J., *The Mint in the Nidaros Archbishop's Palace* (2010).

Jens Christian Moesgaard återknöt till ett område han diskuterat tidigare (exempelvis i *META* 2005), nämligen allmogens bruk av mynt under medeltiden i Danmark. Genom det i Danmark vanliga samarbetet mellan metalldetektorister och museer kommer det hela tiden fram nya fynd som förändrar bilden. Det nuvarande projektet, ett samarbete mellan Danmarks Nationalmuseum och Museum Vestsjælland, analyserar samtliga myntfynd från Sydvestsjælland i deras arkeologiska sammanhang. Preliminära resultat visar att myntanvändningen ute i samhället var omfattande redan på 1200-talet. Överallt där man gått med detektor, har man nämligen också funnit mynt, såväl på bytomter och enskilda boplatser som på åkermark (i det senare fallet förmodligen spridda i samband med gödsling).

Professor Svein Gullbekk från Kulturhistorisk museum/Universitetet i Oslo redogjorde för flera olika utställningar och forskningsinsatser där myntkabinettets personal deltar och bidrar på olika sätt, bland annat en utställning om Offer, en satsning kring kulturminnen och kulturkriminalitet, samt uppbyggnaden av ett centrum för vikingatidsforskning. Mycket av energin går nu åt till ombyggnad av Kulturhistorisk museum och till det nya Vikingamuseet som skall öppna 2025. Tyvärr utgick föredraget av dr. philos. Håkon Roland, försteamanuensis vid Kulturhistorisk museum i Oslo, som av titeln "Mynt, museumsetikk, metallsøk og kulturkrim" att döma förmodligen hade haft intressanta vinklar att ta upp på museets satsning i frågan. Den som är intresserad får tillsvidare nöja sig med artikeln "Kildekritiske refleksjoner omkring metallsøking og myntfunn" av Gullbekk, S.H., Sættem, A., Skogsfjord, A. och Roland, H., *Viking* 2019.

Dagen avslutades med en exposé över numismatiska disputationer i Finland, presenterad av fil. dr. Tuukka Talvio. Den intressanta översikten fungerade som en övergång till lördagens disputation, då Frida Ehrnsten skulle försvara sin avhandling (med Tuukka som handledare) vid Helsingfors universitet (se separat artikel i detta nummer av *NNUM*). Dagen avslutades med en utsökt italiensk middag som generöst sponsrades av Finska numismatiska föreningen.

Sammanfattningsvis var det mycket intressant att höra alla rapporter från verksamheter och projekt, och naturligtvis mycket värdefullt att träffa de nordiska kollegorna, både gamla och nya. De nordiska forskarsymposierna är viktiga för att stärka det (i både museala och akademiska sammanhang) lilla numismatiska fältet, underlätta samarbeten och finna inspiration till egen verksamhet. Det är en stor tillgång att vi i nordiska sammanhang kan mötas och tala på skandinaviska språk. Den gemytliga ton som råder vid mötena gör också sitt viktiga till för att ge nya kollegor plats och lust att utvecklas inom numismatiken. Tack vare dem finns gott hopp om att fältet kan bestå och fortsätta utvecklas in i det tjugoförsta århundradet. Nu ser vi redan fram emot det tionde Nordiska numismatiska forskarsymposiet, som vi innerligt hoppas ska kunna hållas i samband med invigningen av en ny mynt- och medaljutställning i Köpenhamn eller Stockholm!

Nanoushka Myrberg Burström

Frida Ehrnsten har disputerat!

Den 16 november 2019 disputerade Frida Ehrnsten, ansvarig för myntsamlingen vid Nationalmuseum i Helsingfors, vid Helsingfors universitet med avhandlingen *Pengar för gemene man? Det medeltida myntbruket i Finland*. Fakultetsopponent var fil. dr Henrik Klackenberg, stats heraldiker vid Riksarkivet i Stockholm. I betygsnämnden satt professor Anu Lahtinen och fil. dr Mirkka Lappalainen, båda Helsingfors universitet. Handedare för avhandlingen var docent Tuukka Talvio, Helsingfors, och professor Mika Lavento, Helsingfors universitet, den senare var även disputationens kustos. Avhandlingstexten förhandsgranskades av fil. dr Ivar Leimus, Ajaloomuseum, Tallinn, samt undertecknad.

Avhandlingen behandlar monetariseringen i nuvarande och historiska Finland. Utöver verk som behandlar enskilda områden eller mynttyper har ämnet tidigare behandlats koncentrerat främst av Henrik Klackenberg (*Moneta Nostra*, 1992), i huvudsak utifrån kyrkfunna mynt och som en del av en undersökning av monetarise-

ring i det medeltida Sverige. I Ehrnstens avhandling, som arbetar utifrån ett finskt perspektiv, tas ett bredare grepp kring myntanvändningen i det finska området. Monetariseringsprocessen kan därför beskrivas mer nyanserat och utifrån en bredare empirisk bas. Dels används alla myntfyndtyper integrerat och dels har ytterligare fynd tillkommit sedan 1992, fynden används också tillsammans med en mängd skriftliga källor. Resultatet är en bild av det finska områdets myntbruk i högre resolution (och betydligt mer omfattande) än i Klackenberg 1992. Samtidigt samlar det bredare anslaget information och diskussioner som förts i delvis olika forum till en helhet, vilket resulterar i mer mångfacetterade tolkningar.

Avhandlingens övergripande syfte är att skapa en helhetsbild av det medeltida myntbruket i det medeltida svenska rikets östra del och berör frågor som "Hur utvecklades myntbruket under medeltiden?" och "Hur upplevde den vanliga människan förändringen då mynt togs i bruk?". Intressant är t.ex. att se hur olika myntgrupper hanterades av

Doktorand Frida Ehrnsten presenterar sin avhandling i Porthania, Helsingfors universitet. På bilden syns även kustos, professor Mika Lavento, och opponenten dr Henrik Klackenberg. Foto: Alex Snellman.

Doktor Frida Ehrnsten avnjuter ett tal framfört av dr Tuukka Talvio, handle-dare för avhandlingen. Fr.v. syns Nanouschka Myrberg Burström, Henrik Klackenberg, Frida Ehrnsten, Mika Lavento, Mervi Suhonen och Tuukka Talvio.

Foto: Alex Snellman.

olika grupper och i olika sammanhang. Även, att se vidden av det olikartade ("brokiga") myntsyste-met och myntmaterialet från flera länder runt Öst-ersjön, som ändå uppenbarligen kunde användas parallellt för olika målgrupper och användnings-områden. Här öppnas för ett flertal vidare studier. Till arbetet hör ett stort kartmaterial och en full-ständig katalog över samtliga myntfynd från un-dersökningsområdet, vilka representerar en mycket stor arbetsinsats och bildar en solid empirisk bas för avhandlingens analyser. En längre anmälan av avhandlingen kommer i ett senare nummer av NNUM.

Den mycket välbesökta disputationen hölls i hörsalen i Porthania, Helsingfors universitet. I publiken återfanns arkeologiska och numismatis-ka kollegor från hela Norden, andra intresserade från bland annat den finska numismatiska före-ningen, samt vänner och familj. Opponenten gjorde en mycket god insats med att både kritiskt granska den digra avhandlingen och samtidigt leda en ve-

enskaplig diskussion i vänlig och positiv ton. Re-spondenten var inte nödbedd utan svarade väl för sig och bidrog i allra högsta grad till att samtalet höll hög kvalitet och blev intressant även för pu-bliken.

Efter disputationen följde en traditionsenlig karonka, en festmiddag till opponentens ära, på restaurang Mestaritalli. Opponenten och övri-ga kollegor, samt familj och vänner, trakterades furstligt och underhölls av en stor mängd tal samt ett divertissemang i form av ett mycket underhål-lande spex som belyste den nyblivna doktors hit-tillsvarande karriär. Frida Ehrnsten önskas varmt välkommen till den lilla skaran av nordiska dispu-terade numismatiker och all lycka med sin framtida karriär på området!

Nanouschka Myrberg Burström¹

¹ Docent i arkeologi vid Stockholms universitet.

Fritze Lindahl 1922-2019

Fritze Lindahl var i perioden 1947-60 ansat på Den kongelige Mønt- og Medaillesamling efter at være blevet cand.mag. i historie og en-gelsk fra Københavns universitet i 1947. De første mange år var Fritze videnskabelig medhjælp, 1958 blev hun inspektør og 1959-60 konstitueret afdelingsleder efter Georg Galsters pensionering. De følgende 32 år var hun museumsinspektør på Nationalmuseets 2. afdeling (nu 'Middelalder og Renæssance') og leder af Antikvarisk-Topografisk Arkiv ('Læsesalen'). I øvrigt specialiserede Fritze

sig i denne periode i studiet af middelalderlige genstande af ædelmetal, et emne hun flittigt pub-licerede om.

I Fritzes periode på Møntsamlingen gjorde til-fældighederne omkring fremkomsten af store møntfund, at hun i løbet af ganske få år fik at gøre med tre meget store 1300-tals skattefund. To af dem bestod af 'borgerkrigsmønter', det sydfynske Vejstrup-fund med 15.964 mønter i en møntpotte, og møntpotterne fra Store Kirkestræde i Assens, på Vestfyn, der sluttede sig til et tilsvarende fund fra

1855, i alt indeholdt potterne 16.960 mønter. Det tredje skattefund er fra Ebbelnæs på Møn, midten af 1300-tallet, praktisk taget udelukkende udenlandske mønter, blandt andet franske turnoser, engelske sterlinge og tyske hulpenninge, i alt 4.991 mønter. De tre store fund blev hurtigt bearbejdet og publiceret, henholdsvis i *Nordisk Numismatisk Årsskrift* 1949 og 1952 og *Nationalmuseets arbejdsmark* 1954. Det har sikkert været Fritze en fornøjelse at se hvordan hendes gamle fund fremtrådte i værket *Danmarks middelalderlige skattefund* (2 bind, København, 1992), da hun mere end en menneskealder senere var med i redaktionen for dette værk. Også de mange fund fra danske sognekirkers gulve arbejdede hun med (NNÅ 1963, s. 50-60) Hendes artikel 'Danmarks mønter 1377-1448' (NNÅ 1955 side 73-92) med beskrivelse af kendte varianter og en liste over 45 fund fortjener ligeledes at blive nævnt.

Fritze Lindahl arbejdede hele sin aktive tilværelse med de skatte, som findes på Nationalmuseets 2. afdeling og hendes sidste bog var *Nationalmuseets fingerringe fra 1000 til 1700-årene*, som blev udgivet af Det kongelige Nordiske Oldskriftselskab i 2003, efter pensioneringen. Fritzes bibliografi (ved Hanne Errebo-Knudsen) findes her i bladet, NNUM 1992, s. 3-6, mens hendes festskrift med titlen *Arvesølvet* fremkom under redaktion af Poul Grinder-Hansen 2003.

Fritze var, kan man nok sige, en særdeles velopdragen dame, der samtidig var imødekommende på sin læsesal og gæstfri hjemme. Hendes far, Rudolf Lassen, havde – før han blev amtmand i Svendborg – været departementschef i Socialministeriet i 1930'erne, da K.K. Steincke lavede sin

Fritze Lindahl, 2003.

Foto: John Lee, Nationalmuseet.

berømte socialreform, og han var følgelig kraftigt involveret i sociale forhold. En dag havde Lassen inviteret sin halvstore datter på en spadseretur og berettede her om sider af det danske samfund, som hun nok ikke kendte. Fritze fortalte mig hændelsen en af de sidste gange, jeg talte med hende, og den siger nok ganske meget om hendes baggrund. Hun var gift med advokat Hans Anton Lindahl, der døde 2006, og de havde to børn. I sin høje alder var hun på plejehjem, hvor hun døde 1. december 2019.

Jørgen Steen Jensen

Jens Christian Moesgaard 2019.

Foto: TJH.

Numismatiska Forskningsgruppen

Jens Christian Moesgaard er 1. februar 2020 tiltrådt som professor ved Numismatiska Forskningsgruppen (Gunnar Ekströms professor i numismatik och penninghistoria) ved Institutionen för arkeologi och antikens kultur ved Stockholms universitet. Fratrædende professor Kenneth Jonsson vil fortsat være tilknyttet Forskningsgruppen.

NUMISMATISK LITTERATUR

Frida Ehrnsten & Liisa Kunnas-Pusa

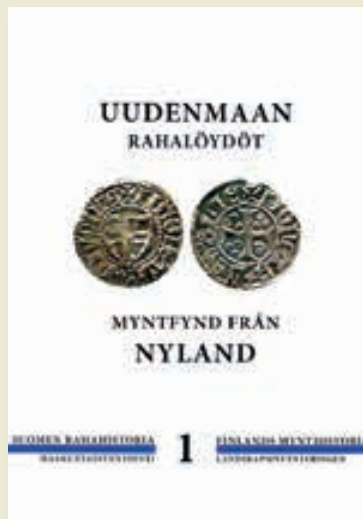
Suomen Rahahistoria Maakuntain- ventointi 1 Uudenmaan Rahalöydöt – Finlands Mynthistoria Landskapsin- venteringen 1 Myntfynd från Nyland

Suomen Numismaattinen Yhdistys –
Numismatiska Föreningen i Finland,
Helsinki – Helsingfors 2017.
ISBN 978-952-99333-7-2¹

*F*inlands Mynthistoria Landskapsinventeringen (FML) utkom år 2017 med sin första volym. Författarna Frida Ehrnsten och Liisa Kunnas-Pusa har sammanställt och publicerat myntfynden från Nyland i södra Finland.

Publikationen är kopplad till ett projekt med lång historia och samarbeten som inleddes redan 1979. Den initiala initiativtagaren till projektet var professor Brita Malmer och volymen har tillägnats minnet av henne. Under perioden 1979-1983 fanns kommittén Sveriges Mynthistoria som hade en finsk-svensk sammansättning bestående av Pekka Sarvas, Birgitta Fritz, Lars O. Lagerqvist, Brita Malmer och Ulla Westermarck och dess uppgift var att "verka för publicering av numismatiskt och skriftligt källmaterial till Sveriges och Finlands in på 1800-talet gemensamma mynthistoria" (SML 1, s. 3-6). Det ursprungliga syftet med projektet var att på ett översiktligt sätt publicera myntfynden i respektive landskap för att på så sätt ge ett verktyg för främst forskare att enkelt skapa sig en överblick och kunna identifiera intressanta fynd. Publikationstakten var tänkt att vara snabb och med kortfattade beskrivningar. Arbetet med en volym om myntfynden från Karelen påbörjades på Myntkabinettet vid Finlands nationalmuseum på 1990-talet, men av flera anledningar var det inte möjligt att avsluta den (FML 1, s. 6).

Även om utgivningstakten inte må ha varit så kvick som de ursprungliga planerna var, har det visat sig vara ett av de mest livskraftiga numismatiska projekten i Norden. *Sveriges Mynthistoria Landskapsinventeringen* har hittills utkommit med 14 volymer över 20 landskap. Den första delen i serien utkom 1982 och den senaste 2018. Inte mindre än nio författare har varit involverade i produktionen av SML. Med anledning av att projektet

har pågått under drygt fyrtio år och engagerat så många olika personer, har publikationernas utformning förändrats något över tid. Efter den första upplagan har ambitionerna ökat med bland annat mer omfattande inventeringar för att hitta myntfynd. Ett par större förändringar genomfördes i SML 14, Myntfynd från Gästrikland och Hälsingland, med Monica Golabiewski Lannby som författare (2018). I publikationen har bilder blandats upp med texten för att göra katalogen intressantare och mer lättläst. Det äldre upplägget med bilder samlade i slutet av katalogen härstammar från en tid när det var mer komplicerat och dyrt att kombinera bilder med text. Ett nytt kapitel har också infogats kallat "Numismatiska utblickar" för att sätta volymen i ett större kulturhistoriskt sammanhang. Förändringarna hänger delvis samman med att fokus från de ursprungliga SML-volymerna har flyttats från forskarna som läsare, till att i högre grad också omfatta en intresserad allmänhet.

Trots viss transformation är det ändå mycket som har hållit sig likt i publikationerna över åren. I samtliga volymer har fyndens placering angivits på kartor. I katalogerna uppges för varje fynd: fyndort, inventarienummer, fyndår, fyndtyp, antal mynt, fyndomständigheter, beskrivning av mynten samt referenser. FML 1 följer i stort sam-

ma struktur och det är enkelt för en van läsare av *SML* att orientera sig. Några viktiga begränsningar har emellertid gjorts i *FML*, exempelvis de mer kuriösa utblickarna och skattfyndssågner har valts bort.

Den största skillnaden mellan *SML* och *FML* är att i *SML* har avsikten varit att presentera totalinventeringar med samtliga myntfynd. I *FML* är alla fynd som är äldre än 1600-talet medtagna i katalogen, men de stora mängderna ensamfunna mynt från nyare tid har exkluderats. Skiljemynt i koppar från 1600- till 1800-talet påträffas fortlöpande vid metalldetektering som i Finland har blivit en stor hobby. Det har varit nödvändigt för författarna att fatta beslutet att inte ta med de ensamfunna nyare mynten då de stora fyndmängderna gör materialet svårhanterligt av praktiska skäl och enligt författarna har begränsad mening (*FML* 1, s. 11). Denna avvägning är välmotiverad eftersom den ökar möjligheterna att genomföra projektet. Det är bättre att färdigställa en översikt av de viktigaste myntfynden, än att projektet går i stå på grund av att ambitionen att presentera totalinventeringar. En kompromiss skulle kunna ha varit att inkludera en lista med kända ensamfunna nyare mynt utan att göra anspråk på att den är komplett och med begränsad information om respektive fynd. En sådan lista kan ha visat vetenskapligt värde, exempelvis genom att den visar vilka områden som är mest undersökta av metalldetektorister vilket också kan påverka fyndbilden av äldre myntfynd.

En annan skillnad är hur kartorna används. I *SML* presenteras samtliga fyndtyperna depåfynd, hopade fynd och ensamfunna mynt på samma karta och indelningen är endast kronologisk. I *FML* 1 finns en ny indelning där de olika fyndtyperna delats upp på olika kartor och en ny kronologisk fördelning har införts utifrån fyndens beskaffenhet. Exempelvis finns en karta över depåfynd i Nyland under 1700-talet och en annan för depåfynden från 1800-talet. Detta är positivt då det tydliggör fyndstrukturerna under olika perioder. Kartorna bidrar på så sätt tydligare till en analys av myntfynden.

En stor prestation av författarna är att hela boken är tvåspråkig. All information finns på finska och svenska. Detta inkluderar såväl bildtexter som rubriker med mera. Varje presenterat fynd har ett eget löpnummer och under detta anges all information på båda språken. Även alla ortnamn anges i förekommande fall med finska och svenska skrivningar. En smärre kommentar är att bilderna delvis kunde ha varit bättre. En del av fotografierna

är mörka och återgivningen gör dem svårlästa.

Det är mycket glädjande att denna första volym i *Finlands Mynthistoria Landskapsinventeringen* på ett så förtjänstfullt sätt nu utkommit. Den är varmt välkommen och vi är många som emotser kommande publikationer i serien med iver. Publikationen är en guldgruva för akademiker och allmänheten med intresse för Nylands, Finlands, Sveriges och det Baltiska områdets historia.

Cecilia von Heijne

Referenser:

FML 1 = *Finlands Mynthistoria Landskapsinventeringen*. 1. Myntfynd från Nyland. / *Suomen Raha-historia Maakuntainventointi*. 1. *Uudenmaan Rahälöydöt*. Frida Ehrnsten & Liisa Kunnas-Pusa. Helsingfors - Helsinki 2017.

SML 1 = *Sveriges Mynthistoria Landskapsinventeringen*. 1. Myntfynd från Östergötland. Brita Malmer & Ian Wiséhn. Göteborg 1982.

SML 14 = *Sveriges Mynthistoria Landskapsinventeringen*. 14. Myntfynd från Gästrikland & Hälsingland. Monica Golabiewski Lannby. Stockholm 2018.

1 Publicerad med bidrag från Sven Svenssons stiftelse.

Stephen Doswald

Inventar der Fundmünzen der Schweiz 13 Kanton Zug III

Bern 2018. 355 sider, 51 tavler.
ISBN 978-2-940086-13-9.

I 2005 skrev jeg her i bladet en artikel med titlen "Ingen huse, ingen skatte. Er skattefund repræsentative for fortidens møntomløb?" (Moesgaard 2005). Ud fra en sammenligning mellem Frankrig og Danmark argumenterede jeg for, at det faktisk, at der er bevaret få middelalderlige huse i Danmark, indebærer, at man, i modsætning til eksempelvis Frankrig, mangler en hel kategori af skattefund: nemlig skatte gemt i selve huset. De har været der, men de er forsvundne for længe siden ved nedrivning af husene og er derfor ikke dokumenterbare. Disse skatte ville have været vigtige for at forstå fortidens håndtering af mønter, og man skal derfor holde sig denne skævvridning af materialet for øje, når man tolker fundene.

Værket, som skal omtales her, minder os om, at denne konstatering ikke kun gælder for skattefund, men også for enkeltfund. Det drejer sig om det tredje tykke bind i en serie, der tilsammen

publicerer samtlige kendte møntfund fra kantonen Zug i det centrale Svejts. Den indgår i den møntergyldige serie *Inventar der Fundmünzen der Schweiz/Inventaire des trouvailles monétaires suisses/Inventario dei ritrovamenti monetali svizzeri*, som Svejts kan brøste sig af. Første bind om kanton Zug kom i 1994 med de på daværende tidspunkt kendte 532 mønter og møntlignende genstande. Fundtilvæksten er imidlertid så stor, at tillægsbind i 2009 og 2018 – sidstnævnte er det, der her omtales – tilføjer henholdsvis 1371 og 1480 stykker, næsten alle enkeltfundne (s. 6).

Denne fundrigdom er bemærkelsesværdig, da Zug er en af de mindste kantoner med et territorium på kun 239 km² – halv så stor som Aarhus kommune. Der er således ikke meget plads til at finde mønter i. Pointen er da netop også, at en meget stor del af fundene ikke er fundet under jorden. De stammer faktisk fra over jorden, nærmere bestemt fra stående huse. Kantonens hovedby Zug har mange bevarede huse fra senmiddelalder og renaissance. Ved restaureringsarbejder foretages der systematisk bygningsarkæologiske undersøgelser, hvor smudset under gulvbrædderne på de forskellige etager nøje undersøges med støvsuger og soldning (s. 6, 12-16). Herved fremkommer en mængde mønter fra forskellige århundreder, der må afspejle ophobning af tilfældige tab af mønter fra husets beboere i tidens løb. I Neugasse 10 er der fundet hele 117 mønter og møntlignende genstande, mens det lidt længere nede ad gaden i nr. 31 drejer sig om 74 fundstykker. St-Oswalds-Gasse 10 har givet ikke færre end 146 (s. 270ff, 287ff, 309ff). I alle disse tilfælde dækker tallene fund fra kun et enkelt hus. De mange møntfotos på plancherne visualiserer på bedste vis, at det langt overvejende drejer sig om hverdagens småmønter. Mønterne er spredt i mange forskellige etager og rum – en undtagelse er gæstgivergården Adler i landsbyen Baar. Her ligger hovedparten af de 147 fundstykker koncentreret i de rum, der var krostuer (s. 59ff).

Dette fantastiske materiale dokumenterer aktivt brug af mønter i dagligdagen inde i byens huses privatsfære – og i en landsbykro – og giver således et vigtigt bidrag til vor viden om mønters funktion fra senmiddelalder til vore dage. Man kan kun gisne om, hvor mange mønter der er gået tabt ved restaureringsarbejder i andre byer uden samme grad af arkæologisk overvågning ved restaureringsarbejder (man vil muligvis kunne finde dem på den lokale dumpingplads for byggeaffald). Zug udgør her et eksempel til efterfølgelse!

Præsentationen af fundene i bind 3 fremviser en række væsentlige forbedringer i forhold til bind 1 og 2. Hvor man i de tidligere bind skulle lede grundigt i kommentarteksten for at forstå fundssammenhængene, er de i bind 3 lette at overskue takket være tabeller med fundene etage for etage, rum for rum, fordelt på århundreder (eksempelvist s. 61, 271, 288, 310). Samtidigt er der her i bind 3 fotos af husene og ofte også af gulvene, så man virkelig får en fornemmelse af fundomstændighederne. Hvis man kan tillade sig at komme med et forbedringsforslag til et eventuelt fremtidigt bind 4, skulle det være at gengive grundplaner, gerne for alle etagerne, så man kan komme endnu tættere på fundkonteksterne!

Det turde fremgå af ovenstående, at *Kanton Zug* I, II og III er meget mere end blot endnu et fundkatalog. Det er et metodisk manifest for en vigtig fundkategori, som vi ikke kan ignorere i fortolkningen i fortidens møntbrug. Det gælder selvfølgelig først og fremmest der, hvor vi rent faktisk har fund. Men det gælder også *ex silentio* (med de nødvendige metodiske forbehold) i egne, der ikke er så heldige som Zug, hvad angår bevaring af ældre huse!

Jens Christian Moesgaard

Moesgaard, Jens Christian, "Ingen huse, ingen skatte. Er skattefund repræsentative for fortidens møntomløb?", *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*, 2005, nr. 4, s. 146-152.

FriMynt 2020

46:E INT. MYNT- & FRIMÄRKSMÄSSAN

Välkommen!

9 maj kl 11.00-17.00

IDROTTENS HUS

MELLERSTA STENBOCKSGATAN, HELSINGBORG, SVERIGE

www.frimynt.se

SSP / H-Expo • Drottninggatan 184, 254 33 Helsingborg • Tel +46 (0)705-29 25 60

Oslo Myntgalleri AS

Mynter

Medaljer

Sedler

Kjøp

Salg

Auksjoner

Oslo Myntgalleri as

Tordenskioldsgt. 7,

0160 Oslo

Tlf 22 41 60 00

Faks 22 41 60 01

kontakt@oslomyntgalleri.no

www.oslomyntgalleri.no

Åpningstider man-fre. 11.00-16.30. Lørdag stengt

Unionsmöte i Reykjavik den 29-31 mai 2020

Preliminært program

Vi börjar med något informellt sent på fredagen.

Lördag kl. 10.00-15.00: Unionsmöte. Lördagskvällen: Middag.

Utflykt söndag 31. mai 2020, 09:00 - 15:30

Reykjavik – Thingvellir – Sogid - Kerid – Hveragerdi – Hellsisheidarvirkjun – Reykjavik

Under utflukten vil det være mulig å se og høre om Islands unike geologi og naturarv, men også å få innblikk i Islands historie over de senest 1.200 år. Vi starter ved Thingvellir hvor Islands parlament, Alting, ble etablert i 930.

Det var også her Islands skjebne ble avgjort i år 1000 og 1262, avtalene om henholdsvis innførelsen af kristendommen og med Norges konge. På samme sted ble det også sagt farvel til Danmarks konge, Christian X, og den islandske republikken etablert i 1944. I dag er Thingvellir registrert av UNESCO som verdensarv.

Utflukten inneholder også besøk til et berømt krater og et område med forskjellige typer varme kilder. Og til sist besøker vi et kraftverk hvor jordens varme brukes både til at varme opp hovedstadsområdet og til at levere elektrisk kraft.

Tidsplan:

Avreise Reykjavik kl. 9:00

Hveragerdi kl. 12:30 – 14:00 (lunsj)

Ankomst Reykjavik kl. 15:30

Pilegaard Mønter & Bøger

ETABLERET 1963

Algade 65 • DK-9000 Aalborg • tlf. +45 98 139 000 • pi@stofanet.dk

Mønter: www.pilegaard-coins.dk • Bøger: www.antikvar.dk/pilegaard

FORENINGER & KABINETTER | NNU

Nordisk Numismatisk Union

Grundlagt 1935

Formand 2017-2020:

Eiríkur Lindal

Medlemmer:

Dansk Numismatisk Forening

Grundlagt 1885

Formand: Preben Nielsen

Hjemmeside: numismatik.dk

E-mail: formand@numismatik.dk

Føroya Myntsavnarafelag

Grundlagt 1989

Formand: Jóhannes Andreasen

Hjemmeside: myntsavnarafelag.qlsite.dk

E-mail: ja@kallnet.fo

Myntsafnarafelag Íslands

Grundlagt 1969

Formand: Eiríkur Lindal

Hjemmeside: mynt.is

E-mail: eirikur@lindalsal.is

Norsk Numismatisk Forening

Grundlagt 1927

Formand: Carl Henrik Størmer

Hjemmeside: norsksnum.org

E-mail: gunnar@oslomyntgalleri.no

Numismatiska Föreningen i Åbo

Grundad 1937

Ordförande: Tom C. Bergroth

E-post: tom.bergroth@royalcourt.se

Skånes Numismatiska Förening

Grundad 1931

Ordförande: Bernt Thelin

Hemsida: sknf.se

E-post: foreningen@sknf.se

Suomen Numismaattinen Yhdistys/

Numismatiska Föreningen i Finland

Grundad 1914

Ordförande: Petteri Järvi

Hemsida: snumis.fi

E-post: sny@snumis.fi

Svenska Numismatiska Föreningen

Grundad 1873

Ordförande: Jan-Olof Björk

Hemsida: numismatik.se

E-post: info@numismatik.se

Den kongelige Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet

Frederiksholms Kanal 12, 1220 København K, Danmark

Michael Andersen

Hjemmeside: natmus.dk

E-mail: michael.andersen@natmus.dk

Kungl. Myntkabinettet

Narvavägen 13-17, Box 5428, 114 84 Stockholm, Sverige

Cecilia von Heijne

Hemsida: myntkabinettet.se

E-mail: Cecilia.vonHeijne@shm.se

Historiska museet vid Lunds Universitet

Krafts torg 1, 223 50 Lund, Sverige

Gitte Tarnow Ingvardson

Hemsida: luhm.lu.se

E-post: gitte.ingvardson@luhm.lu.se

Myntkabinettet, Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo

Frederiksgate 2, Oslo

Postadresse: Postboks 6762. St. Olavsplass, 0130 Oslo

Håkon Roland

Hjemmeside: khm.uio.no

epost: hakon.roland@khm.uio.no

Myntsafn Seðlabanka og Þjóðminjasafns

Einholt 4, 105 Reykjavík, Island

Sigurdur H. Palmason

Hjemmeside: sedlabanki.is

E-mail: shp@cb.is

Nationalmuseets Myntkabinett

Mannerheimintie 34, P.O. Box 913

00101 Helsinki, Finland

Frida Ehrnsten

Hemsida: kansallismuseo.fi/sv/samlingar/

E-post: frida.ehrnsten@kansallismuseo.fi

Numismatiska Forskningsgruppen, Stockholms universitet

106 91 Stockholm, Sverige

Professor Jens Christian Moesgaard

Hemsida: archaeology.su.se/

numismatiska-forskningsgruppen

E-post: jens.christian.moesgaard@ark.su.se

Uppsala universitets myntkabinett

Besöksadress: Universitetshuset, Biskopsgatan 3

Postadress: Gustavianum, Uppsala universitets museum,

Akademigatan 3, 753 10 Uppsala, Sverige.

Ragnar Hedlund

Hemsida: coincabinet.uu.se

E-post: myntkabinettet@gustavianum.uu.se

Mangler du kronen på værket?

Møntauktion i København 11. og 12. maj 2020

*Danmark,
5 ducat 1704.
Vurdering: 250.000 kr.*

BRUUN RASMUSSEN
MØNTAUKTIONER

Baltikavej 10
2150 Nordhavn
Tel +45 8818 1111